

Saksframlegg

Innsparingskrav - nedlegging/omklassifisering av veger - 3. gangs behandling

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
110/14	Formannskapet	22.10.2014

Rådmannens forslag til vedtak:

I den videre saksbehandling vedrørende nedlegging av kommunal drift av veger legges følgende til grunn:

"Kommunen kan gjøre vedtak om omklassifisering av kommunal veg til privat veg når en eller flere av følgende forutsetninger er til stede:

- 1. Endeveger som betjener et befolkningsgrunnlag på 4 eller færre helårs boliger og som ikke betjener offentlige anlegg og bygninger eller andre områder av allmenn interesse.*
- 2. Korte endeveger i bebygde områder, uansett antall boliger og som ikke betjener offentlige anlegg og bygninger eller andre områder av allmenn interesse.*
- 3. Endeveger hvor det ikke er tilfredsstillende snumuligheter.*
- 4. Adkomstveg til industribedrift, gårdsbruk, eller annen privat næringsvirksomhet.*
- 5. Veg som vesentlig benyttes til fremdrift av skogsvirke, eller som jordbruksveg.*
- 6. Veg som tjener som avkjørsel til enkelthus eller blokker i borettslag.*
- 7. Veg som benyttes som adkomst til hytte- eller fritidsbebyggelse.*

Som grunnprinsipp skal kommunen beholde eiendomsretten til vegarealet. Men det skal i hver enkel sak vurderes om eiendomsrett eller bruksrett til veggrunn, grøfter samt innretninger som anses nødvendig av trafikksikkerhetsmessige og vedlikeholdsmessige grunner, skal overdras vederlagsfritt fra kommunen fri for heftelser.»

Bakgrunn for saken:

Saken var første gang til behandling i formannskapet 19.3.14 i sak 29/14 og andre gang 27.8.14 sak 85/14. Rådmannens forslag er ikke votert over. Til 2. gangs behandling utarbeidet administrasjonen en enkel oversikt på veger som kan bli omfattet av vedtak som over. Det er også lagt ved en oversikt på noen lengre veger som i dag eies og vedlikeholdes privat. Det understrekes at disse vedlegg ikke en noe helhetlig oversikt og at flere veger både i tettbygde og ikke tettbygde områder kan tilfredsstillende forutsetningene i forslag til vedtak. Til 3. gangs behandling har vi gjort noen overslag på hva drift av

offentlig veg koster kommunen i gjennomsnitt. Vi gjør oppmerksom på at noen veger vil være rimeligere å vedlikeholde og noen vil være dyrere alt etter vegstandard.

Tilleggstekst 3. gangs behandling

Det er ca. 81 kilometer kommunal vei i Søgne fordelt på rundt 120 strekninger/vegarmer. Lengden på vegstrekningene varierer fra knappe 50 meter til nesten 5 kilometer. Regnskapet for 2013 viste et netto forbruk til drift og vedlikehold eks. lønnsutgifter og mva til kommunale veier og veilys på kr. 6,0 mill og kr. 6,6 mill i 2012. Dette gir en kostnad på ca. kr. 52.000,- til 62.000,- pr. kilometer veg. Av dette utgjør vintervedlikehold ca 32.000,- til 38.000,- pr. km eller rundt 60 % av driftsutgiftene.

Dersom innsparingskravet på 200.000,-, som kommunestyret vedtok under budsjett/økonomiplanbehandlingen i november 2013, skal nås må ca. ca 4 km eller 5 % av det kommunale veinettet nedlegges/omklassifiseres til privat vei.

Opprinnelig saksfremstilling

Arbeidet med å gå igjennom alle veger ift punktene 1 til 7 i forslag til vedtak vil kreve at administrasjonen bruker ressurser på dette og sette andre oppgaver på vent en stund fremover.

Vedtatt budsjett for 2014 og økonomiplan for perioden 2014 – 2017 forutsetter at utgiftene til drift og vedlikehold av kommunale veger skal reduseres med kr. 200.000,- i 2014, kr. 200.000,- i 2015 og videre i økonomiplanperioden ved at en del kommunale veger nedlegges som kommunale veger eller omklassifiseres til privat veg.

Regelverk som finnes i Vegloven av 21.6 1963 § 1 definerer offentlig veg slik:

"Offentlig veg er veg eller gate som er open for allmenn ferdsel og som blir halden ved like av stat, fylkeskommune eller kommune etter reglane i kap. IV."

Alle andre veger eller gater blir i vegloven klassifisert som private.

Til veg blir òg regnet opplagsplass, parkeringsplass, holdeplass, bru, fergekai eller annen kai som står i direkte forbindelse samband med veg eller gate.

Vegloven § 5 definerer kommunal veg slik:

"Alle vegar som utan å vere tatt opp som bygdevegar etter den tidligare veglova, var haldne ved like av ein kommune, er kommunale vegar etter denne lova, dersom ikkje anna blir fastsett med heimel i lova."

Etter veglovens § 5 2. ledd kan kommunen gjøre vedtak om å ta opp privat veg som kommunal veg. Selv om slikt vedtak ikke er fattet er en veg å regne for kommunal når kommunen har tatt over vedlikeholdet etter reglene i plan- og bygningsloven.

Vegloven § 8 har regler om nedlegging/omklassifisering av offentlige veger som lyder slik:

"Blir offentlig veg nedlagt, kan vedkomande styremakt gjere vedtak om at veggrunnen heilt ut eller delvis skal nyttast til anna offentlig vegføremål eller til føremon for ferdsla eller dei vegfarande. Som føremon for ferdsla eller dei vegfarande vert òg rekna at bruer, murar, vegstykke eller andre delar av vegen etter vegstyremakta sitt skjønn er verneverdig slik at den bør haldast ved like for komande slekter.

Nedlagd offentleg veg som ikkje blir nytta til anna føremål etter første ledd, kan vedkommande styremakt legge ut til bruk som privat veg etter denne lova.

Blir offentlig veg nedlagt, og veggrunnen ikkje blir nytta til anna føremål etter første ledd, og vegen heller ikkje blir utlagt til privat veg, har eigar av eigeedom som støyter til vegen rett til å krevje veggrunnen lagt til eigeodomen sin mot vederlag etter skjønn, eller dersom ny veg skal byggast over

eigedomen hans, mot frådrag etter skjønn i vederlaget for eigedomsinngrep til slik veg. Støyter fleire eigedomar til vegen, skal moglig tvist om fordelinga avgjerast ved skjønn.”

Saksutredning:

Antall kilometer kommunal veg har økt de siste årene ved at kommunen har overtatt privat utbygde veger i regulerte boligfelt og industriområder i tråd med reglene i plan og bygningsloven og etter utbyggingsavtaler.

I plan og bygningsloven fra 27.6.2008 er det i § 18-1 tatt inn bestemmelser som stiller krav til veg og hovedledning for vann og avløp i regulert strøk. Avsnitt 5 lyder slik:

”Veg, hovedavløpsledning og hovedvannledning som er lagt av grunneier eller fester etter denne paragraf, holdes ved like av kommunen fra det tidspunkt anlegget er ferdig og godkjent, og tilfaller da kommunen uten vederlag. Det skal holdes overtakelsesforretning. Kommunen plikter likevel ikke å overta veg som ikke er opparbeidet i full bredde etter første ledd bokstav a.”

Regulerings- og utbyggingsaktiviteten er stor i kommunen og det indikerer at antall kilometer kommunal veg også vil øke fremover. Dette indikerer at budsjettet til drift og vedlikehold av kommunale veger bør økes i årene framover, både fordi veglengden øker og fordi målrettet vedlikehold og tilfredsstillende standard betinger det. Dette er vurderinger som må gjøres i de årlige budsjett og økonomiplanbehandlinger.

Nedlegging av kommunale veger vil nødvendigvis skape motstand blant brukerne av vegene. Dette fordi brukerne vil få et redusert tjenestetilbud, noe som kan oppfattes urettferdig i forhold til brukere av andre kommunale veger. I den forbindelse bør det legges opp til en mest mulig likebehandling sett i forhold til andre private veger i nærområdet med sammenliknbar funksjon. Det vil si at vegenes funksjon i stor grad er bestemmende for vegenes status.

Videre er det av stor betydning at nedleggelse av veger medfører marginale samfunnsmessige konsekvenser.

Ut fra dette er det relevant å vurdere nedleggelse av veger som

- ligger utenfor tettbebyggelse
- har lav trafikkbelastning
- veger som ikke har tilfredsstillende snuplasser
- betjener få eiendommer eller gårdsbruk
- ikke inngår i et samfunnsnyttig og regionalt transportnett
- ikke skal dekke sterke allmenne brukerinteresser eller andre offentlige formål og virksomheter

Samleveger i sentrumsnære og tettbygde områder bør som hovedregel ha status som kommunale veger. Dette fordi disse vegene utgjør viktige elementer i et rasjonelt veg- og transportsystem i kommunen. Videre vil vegene dekke samfunnsnyttige og allmenne behov i forhold til sentrumsnære og viktige offentlige og private virksomheter (kollektivtrafikk, rådhus, skoler, barnehager, sykehjem, omsorgsboliger, kontorer, forretninger etc.). Tilsvarende bør veger som utgjør viktige forbindelseslinjer til annet offentlig vegsystem med regional tilknytning (gjennomgangsveger) være en del av det kommunale vegnettet med kommunalt drift- og vedlikeholdsansvar.

Når det gjelder boligveger understrekes det at de aller fleste er bygd på grunnlag av godkjente reguleringsplaner; som innebærer at vegene skal være kommunale.

Privatisering av disse vegene krever omregulering. Ut fra ovennevnte er dette neppe realistisk og så vidt omfattende og tidkrevende at det ikke anbefales i denne omgang.

Veger som tilfredsstillende ovennevnte kriterier kan legges ut som private veger med privat drift- og vedlikeholdsansvar. Imidlertid må vegene være åpne for nødvendig transport for utrykningskjøretøy, post- og renovasjonsbiler, skoleskyss etc. Dette anses problemfritt idet dette er tjenester som beboerne som benytter vegene åpenbart har nytte av.

Ved nedleggelse av kommunale veger som også betjener mindre allmenne brukerinteresser, kan det vurderes å gi årlige kommunale driftstilskudd til vegene for å sikre disse interessene. Dette bør i så fall ordnes ved avtaler mellom kommunen og grunneierne av veggrunnen.

Dersom kommunen eier veggrunnen, kan kommunen sette vilkår i forbindelse med vedtaket om nedleggelse om at vegen skal dekke aktuelle brukerinteresser uten at det nødvendigvis skal gis driftstilskudd. Dersom kommunen har virksomhet som er avhengig av adkomst via veg som er privatisert, og som ikke skal dekke andre viktige formål, må kommunen på vanlig måte dekke sin andel av driftsutgiftene til veglaget etter bruksomfanget.

Veger som derimot også skal betjene sterke allmenne brukerinteresser, kollektivtrafikk og kommunale virksomheter, bør som hovedregel opprettholdes som kommunale veger.

Retningslinjer for nedlegging/omklassifisering

Formannskapet har ikke vedtatt retningslinjer for nedlegging/omklassifisering av kommunale veger. Dette er ønskelig fra administrasjonens side for i det hele tatt å kunne saksbehandle kommunestyrets fremtidige vedtak om nedlegging av kommunale veger videre. Administrasjonen tilrår at disse retningslinjene brukes videre i denne saken:

”Kommunen kan gjøre vedtak om omklassifisering av kommunal veg til privat veg når en eller flere av følgende forutsetninger er til stede:

- 1. Endeveger som betjener et befolkningsgrunnlag på 4 eller færre helårs boliger og som ikke betjener offentlige anlegg og bygninger eller andre områder av allmenn interesse.*
- 2. Korte endeveger i bebygde områder, uansett antall boliger og som ikke betjener offentlige anlegg og bygninger eller andre områder av allmenn interesse.*
- 3. Endeveger hvor det ikke er tilfredsstillende snumuligheter.*
- 4. Adkomstveg til industribedrift, gårdsbruk, eller annen privat næringsvirksomhet.*
- 5. Veg som vesentlig benyttes til fremdrift av skogsvirke, eller som jordbruksveg.*
- 6. Veg som tjener som avkjørsel til enkelthus eller blokker i borettslag.*
- 7. Veg som benyttes som adkomst til hytte- eller fritidsbebyggelse.*

Som grunnprinsipp skal kommunen beholde eiendomsretten til vegarealet. Men det skal i hver enkel sak vurderes om eiendomsrett eller bruksrett til veggrunn, grøfter samt innretninger som anses nødvendig av trafiksikkerhetsmessige og vedlikeholdsmessige grunner, skal overdras vederlagsfritt fra kommunen fri for heftelser.

Beholde eiendomsretten

I de fleste tilfeller hvor veger blir omklassifisert eller vedlikeholdet nedlagt må kommunen ta stilling til om de skal beholde eiendomsretten til vegarealet eller ikke. Ved at kommunen opprettholder eiendomsretten til veggrunn for veger som privatiseres, gis kommunen en stor innflytelse over forhold knyttet til vegene og hvem som skal gis adgang til å bruke disse. Av den grunn bør kommunen som grunnprinsipp opprettholde hjemmelen til grunnen til vegene som eventuelt nedlegges. Kommunen har således mulighet til fastsettelse av vilkår om for eksempel at veger som nedlegges skal være åpen for allmenn ferdsel. Om et eventuelt politisk vedtak om å nedlegge kommunalt vedlikehold av veger på et senere tidspunkt skulle bli reversert vil også denne modellen ved at kommunene eier grunnen gjøre at det er mindre byråkratisk å oppta vegen til kommunalt vedlikehold igjen.

Driftstilskudd

Søgne kommune har ingen ordning for driftstilskudd til private veger. Slike ordninger ble avvirket for mange år siden. Dette innebærer at private veger ikke gis kommunalt tilskudd til drift og vedlikehold. Brukerne av disse vegene betaler nevnte utgifter fullt ut. Ut fra likebehandlingsprinsippet bør derfor kommunale veger som eventuelt privatiseres nå som hovedregel følge samme prinsipp.

Dersom det skal vurderes en kommunal tilskuddsordning bør den være generell, dvs i utgangspunktet omfatte alle private veger. Innføring av en slik ordning vil medføre både administrative og reelle

utgifter til tilskudd, og vil bidra til å undergrave effekten av formålet med privatiseringen (spare penger). Det anbefales derfor at en slik ordning ikke etableres.

Videre saksgang

Videre saksgang er at administrasjonen foreslår veger hvor vedlikeholdet bør overføres private jamfør vedtatte retningslinjer over. Formannskapet gjør vedtak om dette. Dette forslaget om nedlegging/omklassifisering av kommunale veger må videre sendes berørte grunneiere og brukere av vegen til uttalelse før endelig vedtak fattes. Etter høring behandles saken på ny av administrasjonen før ny behandling i formannskapet og endelig vedtak i kommunestyret.

Eventuelt vedtak som fattes forutsetter at forslag om nedleggelse av kommunale veger til private veger skal sendes brukerne av vegen til uttalelse, før eventuell endelig vedtak om nedleggelse gjøres. Nedleggelse av kommunal veg til privat vedtak gjøres i medhold av veglovens bestemmelser. I følge denne loven er det ikke klageadgang på vedtak som gjøres om nedleggelse av kommunale veger. Kommunen kan dog legge høringsuttalelsene til grunn ved endelig vedtak.

Alternativet til omklassifisering er å øke budsjettammene til drift og vedlikehold av veger tilsvarende innsparingskravet som nå er vedtatt.

Eksempler på offentlige og private veger

I tabellen under viser vi eksempler på veger som kan bli rammet av fremtidig vedtak om nedlegging/omklassifisering, veger som driftes privat i dag og noen eksempler på mindre vegstykker i bebygde områder som kan rammes av pkt. 2 i retningslinjer. Vi gjør oppmerksom på at disse listene ikke er uttømmende.

Veg	Ca lengde - km	Antall boliger	Boliger/km	Vegdekke	Vegtype
Nomevegen	1,8	0	0,0	Grus	Endeveg
Solberg	0,8	1	1,3	Grus	Endeveg
Telandsveien	2,3	6	1,7	Grus	Endeveg
Ramslandsvegen	2,6	5	1,5	Grus	Endeveg
Frøyslandsvegen	2,2	2	1,1	Grus	Endeveg
Skuggedalsveien	1,8	2	1,1	Grus	Endeveg
Stubb Eikestøl	0,45	4	8,9	Grus	Endeveg
Ospedalen	0,2	4	20	Grus	Endeveg

Tabell 1: Eksempel på veger som driftes offentlig i dag.

Veg	Ca lengde - km	Antall boliger	Boliger/km	Merknad
Knibeveien	1,8	2	1,1	Hytter
Grøvansveien	0,7	9	12,9	
Føreidveien	0,8	12	15	
Oftenesveien	0,9	14	15,6	Hytter
Vognsneset	0,5	9	18	
Sommerveien	0,6	8	13,3	
Stauslandstunet	0,8	13	16,2	
Heia (Repstadveien 369)	1,2	1	0,8	
Åloneset	2	1	0,5	Hytter

Tabell 2: Eksempler på veger som i dag som driftes privat

Veg	Ca lengde - km	Antall boliger	Merknad

Hølleheiveien 38-44	0,06	4	Snuplass?
Hølleheiveien 25-31	0,05	4	Snuplass?
Fjellstien 2-14	0,10	7	Privat grunn, snuplass?
Vedderheia 2-20	0,10	10	Snuplass?
Leireheia 27-41	0,05	6	Snuplass på privat grunn
Gamle Høgskolevei 2-16	0,12	10	Grusveg/snuplass?
Fløyfjell 7-13	0,04	4	Snuplass?
Skillsmyrkollen 8,11,13,15	0,07	6	Snuplass?
Moseheia 2-20	0,16	11	Grunnen er privat eid.
Meieribakken 18-26	0,13	5	
Vigebo	0,2	7	
Langeneskilen 2-6	0,03	3	Snuplass?
Krossmyrveien 19-23	0,7	3	

Tabell 3: Eksempler på kortere veger i bebygde områder som driftes kommunalt

Enhetsleders merknader:

Administrasjonen ser at saksbehandlingstiden i denne type saker (politisk behandling, lovanvendelse, høringer mv) gjør at enheten ikke når innsparingskravet på som er vedtatt for budsjettåret 2014. Det bemerkes også at de avtaler kommunen har med private vedlikeholds aktører har oppsigelsestider. For kontrakter vi har på brøyting/strøing er oppsigelsestiden 3 måneder. Endringer i kontraktene på mer en +/- 25 % gjør at kontraktører kan kreve reforhandling av avtalene.

Rådmannens merknader:

Rådmannen har ingen ytterligere merknader.